

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3251/2018. (VII. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott, elsőfokú bíróság által hozott ítéletben megállapított tényállás szerint egy Trabant típusú személygépkocsi üzembentartója a II. rendű alperes. A gépjármű 2014. március 14. napján érvényes műszaki vizsgával, a II. rendű alperes érvényes felelősségbiztosítási szerződéssel nem rendelkezett. Az alperesek (akik közül az egyik az indítványozó) 2014. március 14. napján V. község térségében az erdőben végeztek munkát, amelynek során a munkához használt traktor hűtője meghibásodott. Az indítványozó (az ügy I. rendű alperese), aki ezen időpontban érvényes vezetői engedéllyel nem rendelkezett, vállalta, hogy a II. rendű alperes üzembentartásában lévő Trabant személygépkocsival hűtővizet hoz. A földes utat keresztező települések közötti vasúti pálya szelvényében lévő biztosítatlan, de „Állj! Elsőbbségadás kötelező” és „Vasúti átjáró kezdete” közlekedési táblákkal jelzett vasúti átjáróhoz ért. Az I. rendű alperes megközelítette a járművel a vasúti átjárót, a személygépkocsi motorja leállt. Az I. rendű alperes megpróbálta újra indítani a guruló helyzetben lévő jármű motorját, amelynek során a sínekre gurult a gépjármű. Az indítványozó nem észlelte, hogy a vonat közeledik, a mozdonyvezető hangjelzést adott és intenzíven fékezett, a balesetet azonban elkerülni nem tudta, a mozdony nekiütközött a személygépkocsinak.
- [3] A Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ, az alapügy felperese), figyelemmel arra, hogy a II. rendű alperes kötelező felelősségbiztosítási szerződéssel nem rendelkezett, kárfelmérést követően 265 211 Ft kártérítést fizetett a MÁV Szolgáltató Központ Zrt. részére. A Barcsi Járásbíróság mint elsőfokú bíróság kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 291 732 Ft-ot és ezen összegnek a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatát, valamint a 30 642 Ft perköltséget, továbbá a Magyar Államnak 8 800 Ft meg nem fizetett eljárási illetéket.
- [4] Az indítványozó (I. rendű alperes) fellebbezése folytán eljáró Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját meghatározta.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint a jogerős ítélet és a megsemmisíteni kért törvényi rendelkezés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes és pártatlan bírósági tárgyaláshoz való

jogát. Indokolása szerint a MABISZ a MÁV részére a kártérítési igényt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 345–346. §-a alapján bírálhatta volna el. A MABISZ-szal szemben a jogi képviselő nélkül eljáró alpereseket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése alapján ki kellett volna oktatni és fel kellett volna hívni bizonyítékaik előterjesztésére. A tulajdonjog sérelme körében azt kifogásolta, hogy a bíróság a MABISZ által a MÁV-nak kifizetett kártérítési összeget úgy tekintette, hogy azt az alperes nem vitatja, annak bizonyítását a MABISZ részéről nem követelte meg. Az indítványozó álláspontja szerint az ő esetében nem a veszélyes üzemek működésére vonatkozó szabályok voltak irányadók, az alperesek a teljes kárért nem felelnek. Tisztességtelennek tartja továbbá a MABISZ által felszámított 10%-os kezelési költségnek – jogellenesen – az alperesekre terhelését, ez a tulajdonhoz való jogát sérti.

- [6] 4. Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [7] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőn belül érkezett be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog indítványozó szerinti sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést valamint bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény – indítványozó szerint – megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a feltételnek is, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]; az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §].
- [8] Azonban az indítvány nem felel meg annak a feltételnek, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó (Abtv. 29. §). A támadott ítéletekben nem történt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség. A támadott jogszabályi rendelkezések, valamint bírói ítéletek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetettek fel. A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírói döntés megállapításainak és következményének tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája. Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon [elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az a tény, hogy a bíróságok nem az indítványozó által irányadónak tartott jogi normát alkalmazták, az alkalmazott jogi normát pedig az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [9] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Ez a megközelítés a jogszabályok bírói eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]]. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének – annak, hogy a bíróság egy-egy bizonyítási indítványt, bizonyítékot milyen szempontok alapján és miként értékelt – felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.

- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz fűződő joga megsértéseként értékelte, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét. Az Alkotmánybíróság számos döntésében {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat; 3125/2016. (II. 23.) AB határozat; 20/2017. (VII. 18.) AB határozat; 3027/2018. (II. 6.) AB határozat} foglalkozott a *fair* eljárás elvével. A testület gyakorlata szerint az eljárás tisztességessege olyan minőség, melynek megítélése a konkrét ügy körülményeinek függvénye, ezért esetről esetre vizsgálándó. Léteznek azonban olyan kritériumok, amelyeknek meg kell felelnie az eljárásnak ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári perekben ilyen követelmény a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, valamint a bíróság döntésének nyilvános kihirdetése, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, a perek észszerű időn belüli befejezése {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]} és a fegyverek egyenlőségének elve {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]}. Az Alkotmánybíróság azonban arra is rámutatott korábbi döntéseiben, hogy az egyes részletszabályok hiánya nem vezet automatikusan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez, ugyanakkor valamennyi részletszabály betartása is eredményezheti az eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes voltát {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [11] A régi Pp. – indítványozó által felhívott – 3. § (3) bekezdése szerint „[a] bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.” A régi Pp. 3. § (4) bekezdése ugyanakkor azt is kimondja, hogy „[a] bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.” A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy a per eldöntéséhez, figyelemmel az alpereseknek a tárgyaláson személyesen tett nyilatkozatára, valamennyi bizonyíték rendelkezésre állt, ezért az elsőfokú bíróságnak további tájékoztatást adnia nem kellett. (Ráadásul az alperesek az elsőfokú eljárás utolsó tárgyalásán szabályszerű idézés ellenére meg sem jelentek és távolmaradásukat sem mentették ki előzetesen.) Az, hogy a bíróság mely bizonyítékokat tart a jogvita eldöntése szempontjából relevánsnak, egyáltalán szükségesnek ítéli-e újabb bizonyítékok rendelkezésére bocsátását, egyértelműen az eljáró bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3162/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság számos esetben hangsúlyozta, hogy a bírósági döntéseket kizárólag alkotmányosságai szempontból vizsgálhatja és csupán „[a]z értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, a bizonyítékok mérlegelése, a jogkérdésben való döntéshozatal a rendes bíróságok feladata. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. és XXVIII. cikkeivel összefüggésben még azt is vitatta, hogy a bíróság kötelezte őt a MABISZ által felszámított 10%-os kezelési költség megfizetésére.
- [14] Az indítványozó azonban ez esetben is kizárólag a támadott ítéletekben foglalt jogértelmezés helyességét vitatta, a támadott döntéseknek az övétől eltérő jogértelmezése alapján állítja alapjogi sérelmét. Az eltérő jogi álláspont önmagában nem ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal {lásd például 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [15], 3338/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [26]; 3075/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [34]}, az indítványozó pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaira nem hivatkozott, nem mutatta be, nem fejtette ki, hogy a támadott döntések miért ellentétesek a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve a tulajdonhoz való joggal.
- [15] Mivel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény valamennyi hivatkozott rendelkezése tekintetében az alkalmazott jogszabályok bírósági értelmezésének és alkalmazásának jogszerűségét, helyességét vitatta, így az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási kritériumnak.
- [16] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Barcsi Járásbíróság P.20.202/2016/13/I. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.928/2017/3. számú ítélete, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 34. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és meg-

semmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2265/2017.

• • •